

De Jol

Met:
Vervlogen Tijden
Op de Kerkstraat
Een kleine wereld
Luilak
Kroniek Daalder
De postbezorging
in Oostzaan
Mijmeringen
Piet van Splunter
Schoolreisje naar
Amersfoort
en meer,
veel meer

jrg. 26
oktober
2010

Tijdschrift van de
Stichting Oudheidkamer Oostzaan

Redactioneel

Een Oostzaans museum zou natuurlijk erg mooi zijn. Voor de Oudheidkamer Oostzaan is dat nog wel een toekomstwens, maar wel één die niet gemakkelijk te realiseren is. Daarom proberen we onze dorpsgeschiedenis op een andere manier levend te houden. Met boeken in de reeks Historische Uitgaven Oostzaan én met ons tijdschrift De Jol. En dat kunnen we als Oudheidkamer ook omdat u ons voorziet van vele fraaie foto's en spannende verhalen. Maar ook met interessante documenten van verenigingen en bedrijven, met krantenknipsels en voorwerpen. Want ook daarmee kun je de geschiedenis levend en levendig houden. In deze Jol beginnen we met een artikel over de totstandkoming van ons nieuwe boek: 'Vervlogen Tijden', over de handel en wandel van de Oostzaanse kippen- en eendenhouders. Maar ook twee Oostzaners, Goos Vonk en Siem Meijn, halen jeugdherinneringen op, over de Kerkstraat en over luilak 1960. Jan de Haas beschrijft de postbezorging in ons dorp uitvoerig en Piet van Splunter komt in beeld als OSV-atleet en als leerling van de Kerkbuurtschool. Een mooi gedicht van Trijnie Posch-Root complementeert het geheel. Veel leesplezier!

De Redactie

Inhoud:

Vervlogen Tijden	<i>pagina 2</i>
Op de Kerkstraat in Oostzaan	<i>pagina 11</i>
Een kleine wereld	<i>pagina 17</i>
Luilak	<i>pagina 22</i>
De postbezorging in Oostzaan	<i>pagina 27</i>
Mijmeringen	<i>pagina 34</i>
Kroniek Daalder	<i>pagina 36</i>
Piet van Splunter	<i>pagina 37</i>
Schoolreisje naar Amersfoort	<i>pagina 41</i>
Colofon	<i>pagina 44</i>

ISSN 1871-8019

door Rob Veenman

‘the making of:’

Vervlogen Tijden

Nog steeds verdienen vele Oostzaners hun brood met eenden en kippen. En daaraan is een bijzondere en leuke geschiedenis vooraf gegaan. Het werd dan ook tijd dat er in de serie Historische Uitgaven Oostzaan een boek verschijnt over de eenden en kippen in ons dorp. In november is het zo ver, dan verschijnt *‘Vervlogen Tijden’*, over de handel en wandel van de Oostzaanse eenden- en kippenhouders. Het boek kent een lange wordingsgeschiedenis. Dat is mede veroorzaakt doordat er nauwelijks onderzoek naar deze bedrijfstak in het verleden is gedaan. Een paar jaar geleden is het boek *‘Amsterdamse Branie, Oostzaanse Melk’* verschenen, over de rol van de Oostzaanse melkveehouders in de voedselvoorziening van Amsterdam. Voor dit boek kon teruggevallen worden op een flink aantal wetenschappelijke studies uit het begin van de vorige eeuw en op veel schriftelijke bronnen. Helaas waren er weinig foto’s over dat onderwerp. Bij het boek *‘Vervlogen Tijden’* is het precies andersom. Uitgebreide schriftelijke bronnen over de eenden en kippen ontbreken, maar de Oudheidkamer beschikt gelukkig wel over vele persoonlijke verhalen, schitterende foto’s, krantenknipsels, bedrijfsadministraties, verenigingsverslagen en meer. En dat allemaal dankzij u, onze donateurs die ons het materiaal ter beschikking hebben gesteld. Daarom besteden we in deze Jol aandacht aan onze bronnen, aan uw materiaal.

De Oudheidkamer Oostzaan is in het verleden bezig geweest met de realisatie van een *‘oudheidkamer’*, een klein lokaal museum over Oostzaan. Maar helaas is het moeilijk om zo’n museum van de grond te krijgen én om het later te behouden. Daarom is een aantal jaren geleden besloten ons meer te richten op een informatie- en documentatiecentrum over

Oostzaan. Sinds die tijd hebben we meer dan 11.000 foto’s in ons bestand, een groot genealogisch databestand, een flink aantal krantenknipsels, vele verhalen van Oostzaners op papier uitgeschreven of digitaal opgenomen en duizenden documenten van particulieren, bedrijven en verenigingen. Bij het schrijven van *Ver-*

Piet Roels
Rob Veenman
redactie

Vervlogen Tijden

Historische
Uitgaven
Oostzaan

Over de handel en wandel van
de Oostzaanse eenden-
en kippenhouders

Eeuwenlang heeft men in Oostzaan op kleine schaal eenden en kippen gehouden. Maar aan het eind van de negentiende eeuw, als het slecht gaat in de landbouw en de binnenvisserij, schakelen vele ondernemers over op het bedrijfsmatig houden van eenden en kippen. De eieren worden geleverd aan de Zaanse beschuit- en koekfabrieken, maar worden ook via de groothandel verkocht naar het buitenland. Het kippenvlees en de eendenbouten vinden hun weg naar de consumenten in Amsterdam en tot ver daarbuiten. Zo bloeit in korte tijd een levendige bedrijfstak op, met honderden eenden- en kippenhouders. Maar ook nu werken er nog vele honderden Oostzaners in de kippen en de eenden, zoals bij Meyn en Ruig. Eenden en kippen zijn in Oostzaan dan ook nog steeds een actueel onderwerp.

In de winkel voor € 14,95 (€ 9,95 voor donateurs)

Gerrit Hottentot met het klaarmaken van de vis voor de eenden op het Noordeinde 45.

Foto Collectie C. Hottentot.

vlogen Tijden is veel gebruik gemaakt van die bronnen. Maar wat eerst vaak onbelangrijke krantenknipsel of overbodige documenten leken, blijkt plotseling schitterend en heel nuttig materiaal. Als stukjes van een legpuzzel past alles in elkaar en krijgt alles betekenis.

Foto's

De eerste boekjes over Oostzaan bestonden vooral uit ansichtkaarten en soortgelijk beeldmateriaal. Op zich zijn het vaak mooie foto's, maar het aantal ansichtkaarten is beperkt en de meeste beelden zijn al vele malen gepubli-

ceerd. De Oudheidkamer is vooral geïnteresseerd in privé-foto's van particulieren en bedrijven. Gelukkig konden we voor *Vervlogen Tijden* beschikken over honderden unieke foto's, die vaak nog nooit eerder gepubliceerd zijn. We hebben zelfs uit zoveel foto's kunnen kiezen, dat wij in deze Jol alleen foto's hebben opgenomen die niet in het boek staan. Vaak hebben we de beschikking over mooie, haarscherpe foto's, maar soms kunnen lelijke en onduidelijke foto's ook heel nuttig zijn. Want wie maakte vroeger nu een foto van een vieze, stinkende pufmolen in werking? En wie maakte er foto's van een medewerker die kippenmaagjes aan het verwerken is? Gelukkig zijn die foto's gemaakt, niet allemaal haarscherp maar

wel allemaal heel illustratief. En zo zie je maar weer dat ook een onbelangrijk lijkende foto plotseling belangrijk kan worden.

Krantenknipsels

Kranten hebben altijd al belangstelling gehad voor bijzondere dingen, ruzies en meer. Maar vroeger waren er ook meerdere dagbladen die een rubriek 'bedrijfsnieuws' hadden en als zodanig zijn er ook vele bedrijfsverhalen geschreven: over Jacob de Boer, Rep & Roozendaal, Gerrit Lukken, Ruig en later over Meijn. Vaak gaat het daarbij om uitvoerige bedrijfsrapportages van verschillende data, zodat de ontwikkeling van een bedrijf goed te volgen is. Maar ook de verslagen van de kanton-

*'Karel' aan het magen pellen.
Foto Collectie Fam. Taams.*

rechter die een aantal ruziemakende Oostzaners voor zich kreeg, zijn leuk te lezen. Ook vroeger mocht je niet zomaar iets bijverdienen door bij je buurman op de plukkist de eenden en kippen te slachten. In een land van regels en regeltjes zijn er de plaatselijke veldwachters om dat allemaal te controleren. Het wordt nog vervelender als de buurman van de buurman een Amsterdamse agent van politie is, die in Oostzaan woont. Omdat hij zijn buurman en de behulpzame slachters verbaliseert, mag de kantonrechter een oordeel vellen in deze komische burenruzie.

Bont Bleken

1200 d.l. water
9 d.l. waterstofperoxyde
18 d.l. kaliumperoolfaat.
10 d.l. Natriumpyrophosphaat.
Lederemulsie (voor het zacht maken van Leder.)
Picuousolie 4 d.l.
Caseine 4 d.l.
Spiritus. 1 d.l.
Benzol. 1 d.l.
Water 50 d.l.
Salicylzuur 0,1%

Voor het verven van bont. (Voorbereiding)

Salmiak 60 d.l.
Aluminiumsulfaat 15 d.l.
Kalk 200 d.l.
Heet water 6000 d.l.

Voor lichte kleuren. (Voorbeidsen)

Kaliumdichromaat 1000 l.
Wynsteen 60 d.l.
Water 10.000 l.

Verven.

boven (organisch) bv. β -aminophenol.
 β -phenyleendiamine enz.

Verfbad bestaande uit base 1 tot 10 gram per liter
ander toevoeging van pyrogalluszuur waterstof
peroxyde. ammonia of mierenzuur

M. C. DE LARA N.V. 1935
FABRIEK VAN POEDERDOEZEN, DOES EN BONTBANDEN
GROOTHANDEL IN FELTERIJEN - IMPORT - EXPORT
WETERINGSCHANG 130-132
AMSTERDAM C. TEL. 35295

Hierbij ontvangt U
Geef uw naam en adres
Onders. te aanwijzen

Ja De Boer.
Oorbaan.

40 Zwammenellen
16 Gansenellen
5 " Slecht.

26/1 '32

Bij de rekening dit bewijs te overleggen.

Boven:

De receptuur voor het bleken en
verven van het bont.

Links:

Het ontvangstbewijs voor ganzen- en zwanenvellen,
geleverd door en bewerkt voor De Lara NV in
Amsterdam.

Uit de Collectie Fam. de Boer.

Jacob de Boer

Jacob de Boer, oud-werknemer van Willem de Vries, is op een gegeven moment voor zichzelf begonnen met het bewerken van ganzen- en zwanenhuiden. Al een aantal jaren geleden heeft de Oudheidkamer een deel van de administratie van zijn bedrijf van de familie gekregen. Tot het verschijnen van *Vervlogen Tijden*. Want de rekeningen, offertes, ontvangstbewijzen en ander materiaal zijn plotseling tot leven gekomen. Samen met de verhalen over Willem de Vries, de collega Cornelis Nolta, de zwanenhouder Douwe Onrust en het handelshuis De Lara levert dat een vrij compleet beeld op. Zo kunnen we reconstrueren aan de hand van de re-

Aart en Eef Vonk met zoon Jan op hun bedrijf aan De Heul in Oostzaan.

Foto Collectie K. Vonk.

ceptuur en de handleidingen, ook deels in bezit van de Oudheidkamer, hoe de verwerking van de huiden verliep. Maar we weten ook wat hij voor de huiden en andere producten kreeg en hoeveel huiden hij per jaar verwerkte. Ook kom je soms onverwachte zaken tegen. Zo leverde De Boer ook vrij grote aantallen bewerkte fazantenkoppen aan De Lara in Amsterdam. Samen met wat mooie fazantenveren zal het ongetwijfeld een fraai gezicht zijn geweest op de dameshoeden. Een andere bestemming kan ik tenminste niet bedenken, maar wie het wel weet mag het zeggen.

*Kippenplukkers aan het werk.
Foto Collectie Meijn-Kok*

De Vereeniging tot beteugeling ...

Van 1901 tot 1967 heeft Oostzaan een *Vereeniging tot beteugeling van diefstallen van pluimvee en ter behartiging der belangen van pluimveehouders in Oostzaan* gekend. De reglementen, het kasboek, de ledenadministratie, het no-

tulenboek en een deel van de correspondentie is in het bezit van de Oudheidkamer. Zo kunnen we een goed inzicht krijgen wie er in Oostzaan eenden en kippen hield en wat de problemen daarbij waren. Vooral de diefstal van de vrij zwemmende eenden was een groot probleem en er was dan ook een flinke premie van vijftig gulden uitgelooft voor degenen die een eendendief

op heterdaad zou betrappen. Het bedrag is in ieder geval ook één keer uitgekeerd, in 1917 aan veldwachter Rijnders. Daarnaast zijn vaak kleinere bedragen uitgekeerd. Mensen met een brede fantasie kunnen de meest spannende zaken voor zich zien bij het doorlezen van de verslagen: een veldwachter achter een hooiklamp verscholen, op jacht naar eendendieven; achtervolgingen met de jol door de polderwateren, eendendieven op water en brood in het cachot in het gemeentehuis. Maar in die tijd is er ook veel ruzie gemaakt, zeker toen het bestuur van de Polder Oostzaan het vrij zwemmen van eenden, ganzen en zwanen steeds verder beperkte. Uitvoerige petitie's, lange brieven en roerige vergaderingen

Cor Hottentot op het eendenbedrijf aan de Dr. de Boerstraat in 1952.

Foto Collectie A. Band-Jonkhardt.

zijn het gevolg. En de Oostzaanse eendenhouders zoeken het hogerop bij Ge-deputeerde Staten van Noord-Holland als zij hun zin niet krijgen. In het dorp zijn er overigens ook vele mensen voor het verbieden van de rondzwemmende eenden. Zeker de tuinders wensen een vergaand verbod, want hun sappige groenten worden veelvuldig door de eenden opgegeten.

Verder met uw hulp

Het zijn de persoonlijke verhalen die het boek inkleuren. Verhalen over 'De Lord', over de 'krenghenslachter' en

*Kippenplukkers aan het werk.
Foto Collectie Meijn-Kok.*

over meneer ‘Koppies’. Met verhalen over hoe de hele familie meewerkte, over het voeren van de eenden en over de verkoop van pekingeenden in Duitsland. En natuurlijk met verhalen over de Oostzaanse bedrijven, zoals van Gerrit Lukken, Piet Meijn en de familie Ruig. Zo is er een leuk boek ontstaan over een uniek onderdeel van ons dorp. Maar de Oudheidkamer is nog steeds op zoek naar nieuwe informatie over allerlei zaken, over de winkeltjes in het dorp en de venters langs de deur, over de verdwenen bedrijven, over toneel- en ijsbaanverenigingen en meer. Want er moet nog heel veel materiaal liggen op stoffige zolders en in vochtige schuren. Soms verdwijnt het per onge-

luk bij het oud-papier en zo kan er ongemerkt weer een stukje van de dorpsgeschiedenis verloren gaan. De Oudheidkamer bewaart dit soort dossiers in een speciaal depot en met de informatie kunnen we boeken schrijven of artikelen publiceren in de Jol. Heeft u bijzonder materiaal ter beschikking, maar wilt u het graag zelf houden, dan scannen we de spullen in. U behoudt dan de foto’s en documenten, terwijl ze toch voor de Oudheidkamer beschikbaar zijn. Kortom, heeft u nog op zolder oude foto’s, verenigingsadministraties, bedrijfsboekhoudingen, krantenknipsels en meer beschikbaar? De Oudheidkamer kan ermee de geschiedenis van ons dorp verder vastleggen en de informatie voor het nageslacht bewaren.

door Goos Vonk

Op de Kerkstraat in Oostzaan

In 1938 was ik zes jaar. Ik moest naar de grote school, maar dat was nou niet mijn hobby. Ik was gewend aan rust en vrije ruimte om me heen in de Kerkstraat. Helemaal toen er alleen eengezinswoningen met kippenhokken tot aan de sloot stonden, met daar tussenin de rode besenbomen waar ik en mijn buurmeisje Loes Gans ons vaak te goed aan deden. Mijn vader, moeder, mijn zus en ik woonden op Kerkstraat 77, waar nu het Coentunnelviaduct ligt. Piet Rep woonde op nummer 79, Hendrik van der Bent op 67 en Albert Onrust op 55.

De kippen- en eendenhokken zijn in die jaren naar achter verhuisd om plaats te maken voor de huizenblokken die men tussen de eengezinswoningen heeft gebouwd, met de verhoogde bas-kuulbruggen en gasleidingen over een brede sloot. Die verhogingen waren niet alleen voor de hooischuiten, maar het meest nog voor de kolenschuiten voor de gasfabriek, waar nu de brandweergarage is. Maar ook voor mijn buurman Piet Rep of, in de volksmond, Piet van Berend. Hij was boer van zo'n tien melkkoeien en wat jong vee. Hij had er een redelijk bestaan van. Zijn meeste land lag aan de Watering. Hij moest dus vaak met zijn plat met vee of hooi onder al die bruggen door. Er moest dan steeds iemand helpen om de

brug op te halen. Om de paar dagen ging hij met de plat vol met mest, met de boom achterin voortduwend, door die sloot. Maar met de brughoogte rond één meter kon hij gewoon door varen. En 's winters als het ijs dik genoeg was in de sloot zetten alle mensen langs het Weerpad de bruggen omhoog voor de schaatsenrijders. En ik weet ervan dat in 1941, bijna elke winter in die tijd, dat wij weken schaats reden. Woensdagmiddag werden thuis de schaatsen ondergebonden en dan via de wegsloot naar de Watering. Daar trof je de meeste jongens. En dan speelden we ijshockey met een of ander conservenblikje.

Meeuwen schieten

Achter de woningen van Kerkstraat 52

tot Kerkstraat 106 liep een sloot. En elke woning had daar een wc of in de volksmond gesproken, een sekreet, op staan. Hoe langer de vorst aanhield hoe groter de bergen vermengd met krantenpapier er onder op het ijs werden.

Tegenover ons woonde Arie Gans met hun vijf kinderen Mar, Bets, Klaas, Jan en Loes. Als ik bij ons de brug afliep en de weg over stak, dan liep je zo de steeg van de familie Gans door naar achter. Daar lag altijd een plank over de sloot, waarmee je op het weiland van boer en loco-burgemeester Jan de Lange kwam. Daar waren wij vaak aan het vliegeren, of aan het pijl-en-boog schieten. We probeerden de meeuwen uit de lucht te schieten, vaak tussen de koeien. Natuurlijk tot ongenoegen van

Links:

De Kerkstraat met de molen van Kater.

Foto Collectie G. Wals.

Boven:

De Kerkstraat.

Foto Collectie Oudheidkamer

de boer. Als het melkerstijd was, maakten we dat we weg waren. Naast dat weiland was het OFC-terrein en ertussen een sloot van ongeveer twee meter breed. Die sloot lag zomers vol met dopkroos en dat zag er uit als een groen gemaaide grasvlakte. Heel wat buitenpoorters die te gast waren bij OFC zijn daar zo ingestapt. Dat was dan de kennismaking met een Oostzaanse sloot. Maar wij vonden dat prachtig als er weer een de sloot instapte omdat er een bal op het andere land terecht was ge-

*De zwanen van Douwe Onrust in de Kerkstraat.
Foto Collectie Oudbeidkamer Oostzaan*

komen. Ik was 15 toen ik de achtste klas van de lagere school verliet. Dat kwam ook door de rot oorlog. De ambachtsschool kon ik vergeten want die zat tot de nok toe vol. Ik kon door bemiddeling van mijn buurman Hendrik van der Bent bij de Artillerie Inrichting Hembrug beginnen als handlanger. Dat hield in dat ik aan een freesbank gleufmoeren moest frezen. Nou, dat was wel even wennen hoor, als 15-jarige jongen uit stil Oostzaan in die herrie van al die drijfriemen, die toen, vlak na de oorlog, de machines aandreven. En dan 's morgens om half zeven je bed uit, zes dagen in de week. Want je werkte toen 48

uur, dus ook zaterdag tot de middag. En dat voor 16 cent in het uur.

Voedselbonnen

Maar mijn moeder kreeg wel extra voedselbonnen voor mij vanwege de zware industrie. Het eerste jaar stond er nog een vuurpot in de fabriek, want de verwarming werkte nog niet. De Duitse bezetting had alles vernield. Maar met praktijk kom je er niet. Dat werd dus avondschool. Vier keer inde week naar de centrale ambachtsschool in Zaandam. Zeven maanden van het jaar, vijf jaar lang. Materialenleer, meetkunde, tekenen, lezen enz. Het was wel een hele omschakeling, en ik was dan ook blij als de zomermaanden weer begonnen waren. Geen gejaag

meer na het eten. Ik moest wel vaak mijn vader even helpen, want die was de hele dag met petroleum langs de weg. Daar had hij een goed bestaan in, maar hij kon het toch niet laten om zijn hokken leeg te laten staan. Dus hadden wij 400 kippen en 200 eenden. Die kippen moesten elke dag schoon water hebben. De eieren moesten elke middag uit de nesten gehaald worden, en 's morgens en 's avonds moest er gevoerd worden. Tussen de middag draaide mijn moeder er vaak voor op. Als ik dan thuis was, dan zei ze 'Goos geef jij die kippen even water en haal de eieren even uit.' Ook al omdat er een paar grote hanen in de bonnen (Oostzaanse benaming voor de vakken in de hokken) tussen de kippen liepen. Daar had je geen last van als je op hen toe liep,

*De Kerkstraat ter hoogte van nummer 179.
Foto Collectie A. Velthuis-de Lange.*

maar zodra je bij hen vandaan ging, doken ze op je benen, of op je eierenmand. De eenden waren makkelijk. Die hadden hun water en 's morgens kregen ze maïs. Alleen het eieren uithalen, dat was wel eens moeilijk. Door het strooien van stro in de hokken kwam je steeds dichtert tegen het dak aan. En dan moest je oppassen dat er geen ratten in die nesten zaten, want dat kwam ook nog wel eens voor.

Varkens

Later werden de eenden opgeruimd, ook omdat de vis steeds duurder werd. Er kwamen zo'n zestien varkens voor terug. Om de vijf maanden weer ande-

*De Kerkstraat in Oostzaan.
Foto Collectie Oudheidkamer Oostzaan.*

re. Die werden gevoerd met oud brood, met een paar bussen kippendarmen, die dan eerst gekookt werden op de vuurduvel, een klein breed kacheltje. En daar groeiden die beesten geweldig van. En daar werd nog wel behoorlijk op verdiend, heel wat beter dan op die ‘achteruitkrabbers’ zoals mijn moeder de kippen noemde. Als de varkens waren verkocht, dan kregen haar dochter en schoondochter nog wel het een en ander toegestopt, of zij bezochten gezamenlijk diverse winkels. Ik was 21 jaar toen ik uit mijn werk naar een winkel ging voor een motorfiets. Daar had ik

voor gespaard. Ik kwam thuis met de papieren over die motorfiets en liet die aan mijn moeder zien. ‘Laat dat maar’, zei ze en ze reikte mij papieren aan om dienstplicht te vervullen, in mei 1953. Mijn vier kameraden hadden al bericht gekregen van vrijstelling van dienstplicht, maar mij paktten ze wel. Voor de veldartillerie Prins Maurits. Die motorfiets is er nooit meer gekomen, want na een half jaar soldaat, kreeg ik verkeering met een heel mooi buurmeisje van goed zestien lentes. En daar ben ik nu al weer 52 jaar mee getrouwd.

door Ger Muijs

Een kleine wereld

Heemskerk, 21 jan. 1989. Geschreven door Wilhelmina Wentink, geboren in 1903 op 18 september dochter van Hendrik Jan....' Zo begon mijn moeder in enkele schriftjes haar geschiedenis in en van Heemskerk uit haar jeugd te beschrijven. Ze woonde er van 1903 tot 1936 en van 1971 tot 1993. Ze schreef dat ze de christelijke school bezocht, omdat er geen openbare in het dorp was. Haar onderwijzeres was juffrouw Taams. Dat was de enige leerkracht die zij in haar schriftjes beschreef.

'Juffrouw Taams was erg koningsgezind. Herhaaldelijk kregen we foto's van het koningshuis te zien. Een schaatsende koningin bijvoorbeeld. Op een afgezet stuk ijs. Samen met een of andere jonkvrouw aan een schaatsstok'. Toen ze later op Duin en Bos in Castri-cum werkte, ging mijn moeder samen met haar schoonzus, die daar ook werkte, op de fiets naar Heemskerk om toeneelavonden bij te wonen. 'Prachtige uitvoeringen werden in het oude schoolgebouw opgevoerd. Juffrouw Taams leidde dat'. En als zij over haar schooltijd sprák, dan kwam altijd 'juffrouw Taams' tevoorschijn. Die juffrouw Taams kwam uit Oostzaan, bleek later. Want toen ik in Oostzaan werkte en woonde en mijn moeder op een keer op bezoek was, zei zij: 'Ik ga kijken waar juffrouw Taams woont.' Ze kwam achter haar adres en heeft een bezoek gebracht aan haar oude schooljuf.

Radio 9

Reinder Wijnja en ik verzorgen voor de Oudheidkamer eenmaal in de veertien dagen een uitzending op Radio 9. We waren dat bij hem thuis op het Noordeinde aan het voorbereiden. Tussen de voorbereidingen door, spraken we over allerlei andere zaakjes. Zo kwam ter sprake dat mijn moeder in Heemskerk was geboren. Toen Ali Wijnja 'Heemskerk' hoorde, vertelde zij dat in het huis waar ze nu woonden, zusters van haar grootmoeder Aaltje hadden gewoond. Maartje was een van hen, zij was onderwijzeres in Heemskerk geweest. Even was het stil. Toen viel het kwartje. 'Maar dan is zij de juf van mijn moeder geweest! En mijn moeder heeft dus hier in dit huis een bezoek aan haar gebracht!' Nadat we van de verbazing waren bekomen, gingen we ons, na het eeuwenoude 'Wat is de wereld toch klein, hè!' weer met Radio9 bemoeien.

*Gerrit Kuijper als melkslijter in Amsterdam
Foto Collectie A. Wijnja-Kuijper.*

Familieverbanden

Sijmen Taams, zoon van Sijmen Taams en Maartje Verwer, melkverkoper, veehouder 1864-1943 trouwde met **Rijntje van Bergen**, dochter van Pieter van Bergen Pzn. en Aaltje Jong Jdr. 1865-1954. Zij kregen zes kinderen: 1. **Maartje**, geb. 1889, zij was de onderwijzeres in Heemskerk; 2. **Aaltje**, 1891, de oma van Ali Wijnja; 3 en 4. de tweeling **Pieter**, die enkele maanden heeft geleefd en **Sijmen** 1894 – 1969, melkhandelaar; 5. **Gerritje** 1898 – 1930 en 6. **Rijntje** 1901. Rijntje en Maartje waren de bewoners van het

huis waar nu de familie Wijnja woont. **Aaltje** 1891 – 1967 trouwde met de melkslijter en boer **Gerrit Kuijper**, 1888 – 1951. Hun kinderen zijn **Cornelis** 1914 – 2004, **Simon** 1916 en **Gerrit** 1919-1919.

Cornelis trouwde met Trijntje Taams. Hun twee dochters zijn **Ali** en **Tineke**. **Ali** trouwde met **Reinder Wijnja**, zoon van Jelle en Johanna Kleyn. Drie Wijnja's kwamen uit dat huwelijk voort: **Jelle**, **Cor** en **Johan**. Tineke is getrouwd met Ruud Pallada.

School

De kinderen van Sijmen Taams zullen op de Kerkbuurt- of Noorderschool hun schooltijd doorgebracht hebben. De

jongsten misschien op de christelijke school. Op schoolfoto's van de eerste scholen zijn zij niet te vinden. Dat is niet zo verwonderlijk, want van de weinige foto's uit het begin van de twintigste eeuw zijn niet veel namen bekend. De christelijke school is in 1907 begonnen, dus van die school is Maartje geen leerling geweest. Zij zal ongeveer 1901/1902, op 12 jarige leeftijd van school gegaan zijn. Zij was een goede leerling. Anders was zij geen onderwijzeres geworden. Hoe en waar zij de opleiding heeft gevolgd, is niet bekend. Dat weten we wel van juf Janke Schuitemaker. Zij was in 1905 geboren, dus zestien jaar later, maar toch wel vergelijkbaar met de opleiding van Maartje Taams. Juf Schuitemaker, zoals ze bij veel Oostzaners bekend is, vertelde in 1982: 'In april 1916 kwamen we terug

*Juf Schuitemaker in 1956 in de klas.
Foto Collectie Oudheidkamer Oostzaan.*

uit Zaandam. Daar waren we gehuisvest gedurende de watersnood. In diezelfde maand ging ik over naar de zesde klas (*nu groep 8-G.M.*). Het schooljaar liep toen van april tot april. Ik kwam toen bij meester Nijenhuis, het hoofd van de school, een heel goede onderwijzer. Hij maakte weer een homogene groep van de klas. Want er waren kinderen die tijdens de watersnood in Amsterdam of Zaandam onregelmatig een school hadden bezocht, of helemaal niet.

Rijksnormaallessen

Meester Nijenhuis vond mij een goede leerling. Hij had met mijn ouders afgesproken mij klaar te stomen voor de

*De Kerkbuurtschool met Juf Schuitemaker.
Foto Collectie H. Mooij.*

Rijksnormaallessen. Nu heet dat de Pedagogische Academie. Mijn ouders vonden dat prachtig. Het gaf financieel wel wat problemen. Mijn vader werkte bij AI bij de Hembrug. Ook hadden wij thuis een kruidenierswinkeltje, waar ook klompen werden verkocht. Een meisje uit mijn klas volgde ook die bijlessen, die na schooltijd werden gegeven. Samen met haar broer die naar de h.b.s. zou gaan. Toen ik dus van school kwam, in 1917, werd ik leerling van Voorbereidende Rijksnormaallessen. Die lessen duurden twee jaar. Elke dag liepen we met ons drieën, het meisje uit de Kerkbuurt, Antje Derlagen uit de

Zuid en ik naar die school op het Rustenburg in Zaandam. Een heel eind lopen dus. Vooral Antje, want die moest eerst uit de Zuid naar ons toe op het Weerpad. We kregen op zeer onregelmatige tijden les. De lessen werden gegeven door hoofden van scholen. Dus soms voor schooltijd, soms erna, tussen de middag. Het duurde dan ook niet lang voordat Antje een fiets kreeg. En niet lang daarna kreeg ook de ander er een. Toen moest ik alleen lopen. En soms 's avonds dat donkere Weerpad langs. Dat kon niet, vond mijn vader en toen kreeg ik ook een tweedehands fiets. Na twee jaar de voorbereidende lessen te hebben gevolgd, gingen we verder in de klassen van Rijksnormaallessen. Ik was toen veertien jaar. Na vier jaar, op mijn achttiende, was ik

klar. En toen werd ik volontaire. En ik had soms een tijdelijke baan. In Krommenie, Uitgeest en ook in Oostzaan. Op de Noorderschool en de Kerkbuurtschool. Soms kreeg ik betaald. Vaak ook niet. Het werd als een voorrecht gezien dat je mocht helpen. Meneer De Boer, de latere gemeentesecretaris, was toen net benoemd op het gemeentehuis. Hij vond: ‘Als je werkt, behoort je er ook voor beloond te worden.’

Knappe dochter

Maartje Taams was dan wel zestien à zeventien jaar ouder dan Janke, maar zoals gezegd zal het traject ongeveer hetzelfde geweest zijn. Ook haar ouders zullen trots op hun knappe dochter geweest zijn. Vader Taams was, voorzover bekend, geen rijke boer en dan is het natuurlijk prachtig als een van je kinderen zo'n opleiding krijgt. Mijn moe-

Het schoolreisje van de Kerkbuurtschool in 1946 naar Bloemendaal met Juf Schuitemaker. Foto Collectie Mons-van Ingen.

der sprak dus zeer lovend over haar. Regelmatig bezochten oud-leerlingen haar, onder andere op verjaardagen. Na haar pensionering is zij teruggekeerd naar Oostzaan. Zij ging bij haar zuster Rijntje wonen. Rijntje was niet makkelijk. Maartje liet aan haar bezoekers wel eens merken dat zij het moeilijk had bij haar zuster. ‘Ze had ook nooit terug moeten komen,’ vonden de Wijnja's. ‘Ze had in Heemskerk moeten blijven.’

Bronnen:

Genealogiesite van de Oudheidkamer, fam. Wijnja, interview met de zusters Schuitemaker door J. Trampe, J. vd Broek en G. Muijs.

door Siem Meijn

Luilak 1960

Luilak 1960. Ik woonde toen in de nieuwe buurt. Wat toen de nieuwe buurt was, want ondertussen staan deze huizen er alweer zo'n 49 jaar. Het liep tegen luilak en we wilden een groot fik maken. Met diverse leeftijdsgenoten zijn we allerlei rotzooi gaan ophalen. Guussie Hot, Jaappie Band en ik. Andere namen weet ik niet meer. We hadden al flink veel. We mochten het in een leeg kippenhok van de fam. Hottentot neerleggen. Bij Guus zijn ouders. Deze woonden aan de Dr. de Boerstraat. Zo komen we ook op het Stijfsselmakerspad terecht. Of de mensen nog oude kranten of iets anders hebben om in de fik te steken.

Na twee huizen gehad te hebben, komen we bij Cees Pet van de radiowinkel terecht. En we vragen hem of hij ook nog wat voor ons had. Dat had hij wel, zei die. 'Loop maar effe mee'. Wij mee, naar de achterkant van zijn huis. 'Dit mogen jullie hebben', is de mededeling van Pet. We kijken elkaar aan en vragen: 'Alles??'. 'Ja alles. Maar ik wil er wel vier autobanden voor terug'. Er lagen zo'n 2.400 fietsbanden. Nou, dat was de deal: Cees vier autobanden en wij de fietsbanden. 'Maar Cees, wat moet jij nou met vier autobanden', was onze vraag. 'Die haal ik door de midden, voor de schoeïng. Dan kan mijn bootje er tegenaan liggen'. Maar hoe krijg je nu 2.400 honderd fietsbanden daar vandaan. Met een kar die we van iemand konden lenen. We hebben vele keren gereden van het pad naar de Boerstraat. Maar dat gaf niet. Het was

voor een goed doel, voor luilak. Toen de banden in het kippenhok lagen, kon er niets meer bij. We hebben het hok wel goed in de gaten gehouden. Als een ander er ook maar naar keek, dachten we al dat ze het kwamen stelen.

De Burrie

We hebben hierna niets meer opgehaald. We hadden genoeg. We hadden bankstellen, stoelen en ander rotzooi. En we hadden heel veel papier. En autobanden en fietsbanden. Maar waar moesten we dat fik maken? Nou, Guus zijn vader wist raad. We mochten een fik maken op hun eilandje. Op de Zuidkant. Waar nu de botenclub zit. Dit was een goed idee. We hadden het liever op de kruising van de Kerkbuurt/Kerkstraat in de fik gestoken, maar het was zo veel dat dit te gevaarlijk was. Guus zijn vader zei dat we ook effe

naar de burgemeester moesten gaan om te vragen of die het goed vindt. Wij naar de burgemeester Hes. Hij vond het goed, maar hij wist niet dat het zo veel was. Op de donderdag voor luilak zijn we begonnen met de rotzooi naar het eiland te brengen. We hadden al flink zo'n zootje op het eiland liggen. En we gingen vrijdag verder. Dit hebben we ook gedaan. We waren tegen 's avonds een uur of tien klaar. We zijn niet naar bed gegaan. Stel dat anderen het in de fik zou steken.

Nieuwland

Ook kwam mijn grote vriend Nieuwland effe kijken, onze plaatselijke veldwachter. Hij zag dit zo en vroeg: 'Weet de burrie hiervan?' 'Ja, we hebben het zelf aan hem gevraagd'. 'Ook dat het zo veel is?' 'Ja, ook dat het zo veel is'.

*Het luilakvuur op de Kerkstraat in 1969.
Foto Collectie A. Hes*

Dat geloofde hij niet en gelijk had hij. Het liep al gauw tegen middernacht, tijd om het spul in de fik te steken. Onze vriend Nieuwland en de brandweer kwamen de boel in de gaten houden. Dit moesten ze van de burrie, hadden we gehoord. Want die was toch nog effe komen kijken, om het hoekje van de Keizerstraat, samen met Leguit. Dit was toen ook zo'n plaatselijk veldwachter. En die had gezegd dat het wel kon. De wind stond in de goede richting, naar de Rimboe toe. Maar hadden we ook gehoord dat de bovengenoemde heren, Nieuwland of Leguit, bij het fik aanwezig moesten zijn. Zij vonden dit geen probleem en we hadden nog een

*Burgemeester Ate Hes in 1966.
Foto Collectie E. Schooten-de Dood.*

groot bankstel staan. Daar ging Nieuwland inzitten en kijken.

De fik erin

Klokslag twaalf uur en de boel ging in de fik. In het begin was er niet zo veel aan de hand, maar na een half uur moest de bank verzet worden. Deze stond al twintig meter bij het fik vandaan, zo warm was het. En de lucht was zwart. En fikken dat het deed. Wat zullen de mensen in Den Ijp een stank hebben gehad. En een rook. Maar goed, we mochten af en toe wat op het fik gooien, maar geen kranten. Dit begrepen we wel. Maar zoals aan alles komt een end, zo ook aan dit. Het was een uur of half vier en het werd al wat lichter in de verte. Het fik werd ook wat minder. Maar bleef wel heel warm.

En Nieuwland en de brandweerman zaten heerlijk op de bank. Bijna te slapen. Maar wij wilden van het eiland af, om de buurt in te gaan, om naar de Kerkbuurt te gaan. Daar was ook een fik op de kruising. Maar hoe losten we dit op? We vertelden Nieuwland dat we nog wat voor het fik gingen halen. Dit vond hij best. Eerst gingen er een paar jongens met een jol over. Maar die kwamen niet meer terug. En er lag nog maar één jol. Dat was een probleempje.

Slapende veldwachter

Maar wat was er gebeurd? Nieuwland en de brandweerman waren in slaap gevallen. Dit kwam ons goed uit. Wij voorzichtig met de jol naar de overkant, zodat ze niet wakker werden. Dat lukte ons aardig. De heren konden niet meer van het eiland af. Wij voegden ons bij de mensen in de Kerkbuurt. Daar was ook beste fik. Wij maar zeggen dat onze dorpsveldwachter en een brandweerman nog op het eiland vertoefden. Dit was hilariteit. Dus het fik kon groter, nog maar een autoband er op. En een beetje benzine. Uit de solex van Jan de Vries. Hij pakte zijn solex en hield hem boven het fik zodat de benzine eruit kon lopen. Dit vatte vlam, maar ook de solex vloog in de fik. Dit was ook hilariteit. Maar hij kreeg hem er weer uit. Maar even later kwam de brandweer eraan. Die vond het maar niks zo op die kruising. Ook de familie Onrust die daar toen woonde, vond dit maar niks. Wat denk je, met zo'n houten huis en een fik op vijf meter afstand. Dus ging het fik weer uit. En wij hoorden van de

brandweer dat ze Nieuwland misten. Maar ja, we zeiden niks.

Eén veldwachter in het dorp

Er was dus nog maar één veldwachter in het dorp. Dit kwam ons wel goed uit, op zo'n luilaknacht. We hebben het deze nacht ook erg rustig gehad, zonder veldwachters achter ons aan. Hier en daar hebben we wel wat posters in ramen geplakt. De mensen die lid waren van de Partij van de Arbeid kregen er één opgeplakt van de CPN. U kan van mij aannemen dat ze dit niet leuk vonden. Maar gesloopt hebben we niks. Het liep zo tegen halfzeven toen we uit

*Het Gemeentehuis rond de jaren '60.
Foto Collectie Oudheidkamer Oostzaan.*

elkaar en naar huis zijn gegaan. We hebben ons laten vertellen dat de heren die nog op het eiland vertoefden, er om halfzeven vanaf zijn gehaald door de broer van Guus. Dit was de luilaknacht van 1960. Zo heb ik ze nooit meer meegemaakt. Wat een nacht en wat een fik. En wat zal Nieuwland de pest in gehad hebben. Zeker weten. Hij was wel zo eerlijk om dit te zeggen, jaren later. Hij zei: 'Goh, wat hadden jullie me toen mooi beet'.

door Jan de Haas

De postbezorging in Oostzaan

Anno nu zijn de postkantoren veranderd in postagentschappen en worden de taken van de postbodes overgenomen door parttime postbezorgers. Maar die veranderingen zijn van alle tijd. Op 17 april 1807 werd de eerste postwet afgekondigd. Grote plaatsen en steden kregen een hoofdkantoor, die voor de landelijke distributie zorgden. De Postwet van 1850 zorgde ervoor dat er in kleinere plaatsen hulppostkantoren in gebruik genomen werden, ook in Oostzaan.

Op 1 april 1851 werd het eerste hulppostkantoor in de gemeente Oostzaan opgericht. Het kantoor was gevestigd op de Oostzoner Overtoom in Wijk A nummer 6. Het hulppostkantoor was gevestigd in het pand van de heer Jan Horstman, van beroep grofsmid. De postkantoorhouder heette in die tijd 'brievengaarder' en het was een bijbaan. De heer Jan Horstman vervulde die functie van 1-4-1851 tot 1-11-1861. Jan Horstman was geboren op 17 maart 1808 en was gehuwd met Marijtje Wals, geboren op 4 oktober 1820. Aan dit hulppostkantoor waren de gemeenten Oostzaan, Landsmeer, Den IJp en Purmerland verbonden. Het bezorgen van de post in die gemeenten geschiedde door drie postbodes die bij

het hulppostkantoor in dienst waren. Het frankeren van de brieven en postpakketten was snel na de inwerkingtreding van de Postwet goed geregeld, want in 1852 werd de eerste postzegel in Nederland uitgegeven.

In Nederland waren voor een goede distributie van de post in 1851 postkantoren, hulppostkantoren, bestelhuizen en brievenbussen aanwezig. Oostzaan had zijn hulppostkantoor. De dichtstbijzijnde postkantoren waren gevestigd in Amsterdam, Zaandam, Purmerend en Monnikendam. Tussen de postkantoren en hulppostkantoren vond dagelijks uitwisseling van post

*Links: Postbode Jan van Os in zomertenne.
Foto Collectie W. de Graaf.*

plaats. In de gemeente Landsmeer was een bestelhuis aanwezig. In de gemeente Landsmeer, Den IJp, Purmerland en Oostzaan was een brievenbus aanwezig.

Voor de gemeente Oostzaan was deze brievenbus gevestigd nabij het hulp-postkantoor op de Oostzaner Overtoom. De post werd in de Oostzaanse regio uitsluitend door de postbodes bezorgd en verzameld. De namen van deze postbodes waren Piet de Boer, Jan Bekebrede en Piet Kalf. Het bezorgen en ophalen van post vond driemaal per dag plaats in Oostzaan, tweemaal per dag in Landsmeer en Den IJp en eenmaal per dag in Purmerland. Het lokale tarief voor een brief was 2,5 cent en voor een drukwerk 1 cent. Voor brieven die niet gefrankeerd waren werd port geheven.

Boven: Postbode Gerlof van de Hulst (tweede van links) tijdens de watersnood van 1916.

Foto Collectie Oudheidkamer

Links: Postbode Jan van Os in wintertenuue.

Foto Collectie W. de Graaf.

In het hulppostkantoor van Oostzaan was in de periode 1851-1861 de post afkomstig van:

Het postkantoor Zaandam: 3006 brieven en 1596 drukwerken, van het postkantoor Amsterdam 4842 brieven en 648 drukwerken, van het postkantoor Monnikendam 84 brieven en van het postkantoor Purmerend 456 brieven en 98 drukwerken. Van het hulppostkantoor Buiksloot kwamen 306 brieven en van het bestelhuis in Landsmeer 72 brieven. De brievenbus bij het hulp-postkantoor Oostzaan, de postbodes en postiljons brachten twintig brieven bin-

Een jol met twee postbodes die de post naar Zaandam brachten..

Foto Collectie Oudheidkamer

nen. Zo werden er door het hulppostkantoor 8.787 brieven en 2.342 drukwerken verwerkt in een periode van tien jaar. Het aantal gemelde poststukken dat kosteloos besteld werd bedroeg 6027 brieven en 1766 drukwerken.

Het aantal gemelde poststukken dat gefrankeerd besteld was bedroeg 2760 brieven en 576 drukwerken. Het gezamenlijke bestelloon aan postzegels over een heel jaar bedroeg 74,76 gulden.

Het tweede hulppostkantoor

Op 1-11-1861 werd het tweede hulppostkantoor in de gemeente Oostzaan opgericht. De brievenaarder was S. Geldermans, van beroep Gemeentesecretaris te Oostzaan. De heer S. Gel-

derman vervulde zijn functie van 1-11-1861 tot 10-11-1871. Het hulppostkantoor was in zijn woning gevestigd. Hij woonde in 1861 aan de Kerkbuurt in Wijk B nummer 41 en in 1870 op nummer 10. Tussentijds was de nummering veranderd. Samuel Gelderman werd op 18-12-1830 geboren in Lopik en was gehuwd met Alida Scharff, de dochter van dokter Scharff.

Van deze brievenaarder is een Extract uit het register der resolutiën van den minister van financiën bewaard gebleven, waarin staat vermeld dat zijn jaarloon 325 gulden bedroeg, vermeerderd met 125 gulden wegens de bodeloop op Zaandam waarmee de brievenaarder ook belast was. De brievenaarder werd verplicht een goed verzekerde brievenbus op de Oostzoner Overtoom te plaatsen en in een behoorlijke lichterij daarvan te voorzien. De beloning

van Jan Bekebrede, postbode van Oostzaan naar Purmerend en v.v., werd met 25 gulden verhoogd, zodat zijn jaarloon met ingang van 1-11-1861 325 gulden werd.

Het derde hulppostkantoor

Op 10-11-1871 werd Pieter Booker de derde brievenaarder van een hulppostkantoor in Oostzaan. Hij vervulde zijn functie van 10-11-1871 tot 01-01-1898, waarvan tot 01-01-1872 als tijdelijke waarneming. Pieter Booker werd geboren in Oostzaan op 03-10-1821 en was gehuwd met Duifje Klut. Zijn huis dat tevens een logement was, werd uitgebreid met een hulppostkantoor. In 1900 woonde Pieter Booker in de Kerkbuurt in Wijk B nummer 59. Van deze brievenaarder is een extract uit het register der resolutiën van den minister van financiën bewaard geble-

*Het postkantoor Kerkbuurt 25 in 1998.
Foto Collectie Mevr. Fijn.*

ven. Het jaarsalaris van Pieter Booker bedroeg in 1871 325 gulden per jaar onder de verplichting dat hij correspondentie te Zaandam wegbracht en ophaalde en dat hij de brievenbus aan de Oostzoner Overtoom lichtte en onderhield. In december 1897 bedroeg zijn jaarsalaris 475 gulden, vrij van bestelling. Er waren twee postbodes in dienst.

Het vierde hulppostkantoor

Op 01-01-1898 werd Hilbrand Pauw de vierde brievenaarder. Hij vervulde deze functie van 01-01-1898 tot 01-01-1907. Niet is na te gaan tot wanneer hij zijn functie uitvoerde omdat zijn zoon hem opvolgde en ook H. Pauw heette. Hilbrand Pauw was broodbak-

*De sloop van het postkantoor in september 2002
Foto Collectie Merv. Fijn.*

ker in de Kerkbuurt en woonde in 1900 op B 11. Hij was gehuwd met Aagtje van der Hulst, geboren op 10-12-1849. Bij hem woonde een onderwijzer en een postbode in.

Het vijfde hulppostkantoor

De vijfde brievengaarder was Hendrik Pauw, geboren op 10-02-1886. Vanaf 18-11-1907 werd het beroep als brievengaarder een volledige baan. Het hulppostkantoor was gevestigd aan de Kerkbuurt B44, tot 2001 Kerkbuurt 8. Vanaf 18-11-1907 tot en met 28-04-1917 was hij brievengaarder van Oostzaan. Hij was gehuwd met Immetje Onrust, geboren op 09-09-1885. Op 28-04-1917 overleed Hendrik Pauw aan tbc. Zijn vrouw heeft het

hulppostkantoor na zijn dood nog een paar jaar aangehouden. Op het postkantoor werkte een postbode Willem Lust die met Immetje Onrust trouwde. Zij kregen één zoon Piet Lust, die in Oostzaan het beroep als postbode heeft uitgeoefend tot zijn pensionering. Op 18-11-1907 verdiende Hendrik Pauw 400 gulden. Op 01-01-1917 verdiende hij 940 gulden. Het hulppostkantoor was in eigendom van Klaas Schuin, die kapper was. In het hulppostkantoor was tevens een telegraaf- en telefoonkantoor. Ook deden zij al bankzaken voor de Rijkspostspaarbank. Bekend is dat Gerrit Lukken vaak vlak voor sluitings-tijd geld bracht en dat vond Immetje Onrust nooit leuk.

Het zesde hulppostkantoor

De brievengaarder was Willem Booker, de zoon van Piet Booker. Willem Boo-

ker vervulde deze functie van 1919 tot 31-05-1933. Nadat het pand aan de Kerkbuurt 8 verkocht was, is het hulp-postkantoor verplaatst naar Kerkbuurt 46-48. Op 1 januari 1920 werd de functie van brievengaarder veranderd in 'Kantoorhouder bij de postdienst'. Aan het woonhuis was een aanbouw waarin het postkantoor was gevestigd met nummer 48. Het pand was een hulppost-, telegraaf- en telefoonkantoor. Het personeel maakte in dit kantoor de telefoonverbindingen handmatig. Van 31-05-1933 tot 1949 was Gerrit Jan van Bennekom de kantoorhouder. Tot 29-06-1938 was het een hulppost-, telegraaf-, en telefoonkantoor. Na 28-06-1938 was het een hulppost- en telegraafkantoor. In 1946 waren de postbodes Piet de Vries, Jan van Os en Willem Lust in deeltijd. Vanaf 1949 werd de functie van kantoorhouder bij

*Het nieuwe pand van Foederer op Kerkbuurt 25 met stijlelementen van het oude postkantoor.
Foto Collectie S. Buddelmeijer.*

de postdienst vervuld door de heer Schoonheden.

Het zevende en achtste

Op 06-05-1958 werd het postkantoor verplaatst naar de Kerkbuurt 48. De kantoorhouders die hierin gewerkt hebben zijn: Schoonheden, Loots en andere kantoorhouders die aangesteld werden door het postkantoor van Zaandam. In 1963 waren de postbodes in deeltijd Piet Lust, Piet de Vries, Aart Rep en Dirk Lust. In de jaren '90 is het postkantoor verplaatst naar de winkel van Albert Heijn aan de Klaverwijde. Het is op dit moment uitsluitend een postagentschap zonder andere functies.

Mijmeringen

*Terugkijken in 't verleden
doe je als je wat ouder wordt.
Je jeugd is zo maar weg gegleden
en komt nog tijd te kort.*

*Al je spieren worden stijver.
Je mag geen zout en ook geen zoet.
Je haren worden ook maar grijzer.
De seks is ook niet wat het wezen moet.*

*De kinderen hebben hun eigen leven.
Vanzelf, allemaal goed bedoeld.
Geen tijd, om dat vonkje te geven
zodat je wat warmte door je body voelt.*

*Dat vonkje moet je zelf gaan zoeken.
't Wordt niet bij je thuis gebracht.
Nergens haal je 't uit de boeken.
't Is zoals de stille kracht.*

*Want om je altijd te geven
strooi je wel heel veel zaad.
Of alles opkomt? Dat is om 't even.
Maar 't is wel de rode draad*

*die door je leven loopt.
Nu onze jeugd is geweken.
En op 't materiële zijn uitgekeken.
En nog wat op de toekomst hoopt.*

*Nu de herfst is gekomen
en zelf je inhoud ontvouwt.
Dan put je uit 't verleden en de dromen.
Wat je al zo bezighoudt.*

*Wat is nog de zin van ons bestaan?
Dat we vroeg of laat
naar de 'Lishof' gaan.*

Trijnje Posch-Root.

Uit: Een Ongewoon Vollukkie

Kroniek Daalder

1719, 7 Februari

JJansz BERCKHOUDT van zijn wijff Neel TOMES befaamde hoer door de e. heere schepene alhier van deselve afgeset hij mach weder een ander trouwe als wil en als hij getrouwt is mach sij oock weder. trouwe de zoon bij malkander geteelt moet na hem neme mits dat sijn gewesenen vrouw hem te goede komt zo veel mach.

11 juli

Jan Jacobsz DOODT molenaer geworde op de suijdeste watermole.

17 oktober

Door de e. heere burgemeestere schepene en vroetschappen van Oostzaan geresolveert om een vaste wagt waer toe tot schout bij nagts zijn aengesteld om met de ratel te gaen en een borger alle nagte met haer te wake te wete Gerrit de SNIJDER Zuident Pieter Jansz PUT Kerke Verendel Gerrit KNICKER Kathoecke en KORTIE in de Hael waer voor van idr. Huijsgezin zulle geniete idr. $\frac{1}{4}$ jaer 3 stuijvers is begonne den 14 deser. Dese somer 1719 is de duijker tot Barendegadt uijtgebroke ent gadt wederom met aerde gevult en op nieuw weder een steene pijp geleijdt daer de watermolens haer water door loze in de meer buijten dijk.

1720, 7 januari

Willim Jansz HEIJMS bruijdeg geworde met Neeltie Dircks VEENS hebbe wat op voorraedt met malkander gekorswijldt.

18 juli

Isser alhier in de Noorthael brandt geweest waer door 13 huijse door de vlam sijn gekonsumeert en veel gemaect lijwaet dat aldaer was om gewasse en gebleijket te werde.

23 juli

Door de regerende vroetschappe alhier ider in zijn verendel om een vrijwillige gifte voor de onvermugende afgebrande in de Hael gegaert en ontrent gezamelt f 1300

28 juli

Isser in dese kerck alhier voor de bovenst. afgebrande een kolecte geweest en ontr. versamelt f 760 bedraagt tzame f 2060

20 augustus

Door de e. heere regeerders alhier aangesteld drie brandtmeesters te wete Kornelis Jansz ROOS, Jacob Jansz LOUW, en Sijmen Jansz KEIJSER alias KEIJLE sulle drie mael int jaer vijsentasi op de vier plaetse doen en sulle aenstaende paesch noch een jaer kontinuweere en dan twee afgaen op een tractement van vijff en twintigh gulde gesamentlijk int jaer.

Deze Kroniek, getranscribeerd door J. Dane – Ruijter, bevat aantekeningen betreffende huwelijk en overlijden en plaatselijke gebeurtenissen in Oostzaan over de jaren 1682 – 1724. De kroniek is vermoedelijk samengesteld door Jan Sijmons Daalder (1655 – 1724) een telg uit een der vooraanstaande families in Oostzaan. (Rijksarchief Noord-Holland, inv. no. 1079)

Uit het kerstnummer 1966 van 'De OSV-atleet'

Piet van Splunter

Piet, die reeds van af de oprichting lid van onze club is, bleek al spoedig goede sprinterskwaliteiten te bezitten. Dat uitte zich vooral toen hij in een wedstrijd voor C- jongens in Enkhuizen, mei 1953, op de 60 meter een prima tijd noteerde van 7,6 seconden. Een prestatie die nog niet door een OSV-er is verbeterd. Nog zien wij in onze herinnering hoe hij tijdens de race even zijn broekje omhoog trok en toch onbedreigd wist te winnen. In hetzelfde jaar liep hij in Haarlem de 80 meter reeds in 9,6 seconden, een zeer goede tijd voor een C-junior. Zijn grote snelheid kwam hem ook ten goede bij het verspringen en op de clubkampioenschappen van 1953 kwam hij dan ook tot 5,36 meter. Dit C-jongens-record bleef bestaan tot 1958 toen Cor Abbring een sprong maakte van 5,52 meter. In 1954, als B-junior, bracht Piet het clubrecord 80 meter reeds spoedig op 9,4 seconde om er ten slotte een jaar later 9,2 seconde van te maken. Ook op de 100 meter waren de resultaten hoopvol en nog steeds staat hij als B-jongen als clubrecordhouder genoteerd met 11,5 seconden, en bovendien bij het verspringen met 6,19 meter.

Als eerstejaars A- jongen werd de 100 meter afgelegd in 11,2 seconden en de 200 meter in 23,2 seconde. Hoewel in het volgende jaar, 1957, de eerste wedstrijdresultaten niet aan de verwachtingen beantwoordden, kwam hij toch op 23 mei in Den Haag op de 100 meter tot een tijd van 11 seconden, precies en bestempelde hem tot één der favorieten voor de Nederlandse jeugdkampioenschappen, die in juli in Rotterdam werden gehouden. Tijdens deze wedstrijden voelden we ons echter

niet op ons gemak, want in de eerste serie won zijn grootste rivaal Jaap Noorderbos in de mooie tijd van 10,9 seconden. In de tweede serie stelde Piet ons echter weer gerust, door hier als eerste te finishen in 10,8 seconden. De finale bracht ons echter weer in spanning, daar Piet een minder goede start had en daardoor reeds direct iets achter lag. In een adembenemende rush wist hij echter de achterstand weg te werken en met een prachtige finish als Nederlands Jeugdkampioen over de

*OSV atletiek: vlnr Wiggert Maas, Henk Bierdrager, Ab Abbring, Jaap de Boer; voor-
aan NN de Jonge, Chris de Dood, NN,
Henk v d Braak, Piet van Splunter.
Collectie P. van Splunter*

eindstreep te komen. Wat een vreugde, een OSV-er Nederlands Jeugdkampioen en een prachtige tijd van 10,7 seconden. Dit zou een nieuw Nederlands jeugdrecord zijn geweest maar helaas erkenning kon, door te veel windvoordeel niet plaatsvinden. Mede door deze prestatie werd Piet opgesteld in de zeslandenwedstrijd in Brussel om ons land te vertegenwoordigen in de 4 x

100 meter Estafetteploeg. Dit was een eervolle onderscheiding voor een junioratleet. Te elfder ure mocht hij nog invallen op de 100 meter persoonlijk voor de geblesseerde Aart Harderfeld. Dit was een zeer zware opgave, daar hij het op moest nemen tegen de toentertijd snelste loper van Europa de Duitser Germar en de bekende Italiaan Berrutti, de Olympische 200 meter kampioen in Rome. Mede door te weinig ervaring in dergelijke grote wedstrijden, eindigde Piet hier als zesde in 11,1 seconden. Hij leverde echter een groot aandeel in goed gelopen estafette, wat tevredenheid bij de KNAU-officials

verwekte. Enkele malen heeft hij daarna nog wedstrijden in België gelopen met wisselend succes. In de senioren-tijd kwam Piet in militaire dienst, waardoor de geregelde en serieuze wedstrijdtraining verstoord werd. Dit was niet bevorderlijk voor het prestatiepeil. Na de dienstitijd bleek het door studieredenen niet verantwoord de training voort te zetten, zoals die voor een topsprinter vereist is.

We mogen vooral niet vergeten dat voor Piet de atletiek zeer belangrijk was, maar dat hij zijn studie nimmer verwaarloosde, getuige zijn HBS- en HTS-

*OSV atletiek; vlnr Hans Schols, meisje Taams, Hillie de Jonge, Chris de Dood, Wiggert Maas, Piet van Splunter (staand), Henk Bierdrager, Ab Abbring;
Collectie A. Abbring*

opleiding en nu voor het doctoraal examen scheikunde. Wij hopen dan ook dat hij ook hier zegevierend over de finish gaat.

FoedererDFK

ACCOUNTANTS & CONSULTANTS

Foederer DFK is een reeds lang bestaand top-20 kantoor met accountants, fiscalisten en organisatieadviseurs. Bij Foederer DFK werken ruim 250 medewerkers verdeeld over 10 vestigingen in Nederland en België. Het hoofdkantoor is gevestigd in Eindhoven.

Foederer DFK is een toonaangevend lid van DFK International, een wereldwijd netwerk van onafhankelijke accountantskantoren. Hierdoor kunnen wij onze cliënten in ongeveer 70 landen ondersteunen en voorzien van lokale expertise.

Onze full service dienstverlening is gericht op accountancy, fiscale zaken, administratieve ondersteuning en consultancy op het gebied van organisatie, automatisering, kwaliteitszorg, ISO Certificering en sociale verzekeringswetten. Onze filosofie is het bouwen aan een langdurige en persoonlijke relatie met onze cliënten.

Kerkbuurt 23, Postbus 18, 1510 AA Oostzaan
Telefoon (075) 684 13 27, Telefax (075) 684 13 00, E-mail oostzaan@foedererDFK.com

Foederer is aangesloten bij DFK International

Assen
Bladel
Eindhoven
Lelystad
Oostzaan
Putten
Roermond
Uden
Weert
Hasselt (B)

www.foederer.nl

TOP 1 TOYS

nummer één in speelgoed

**Speelgoed & hobby
Kantoorbenodigdheden
Boekhandel
Wenskaarten
Fotoservice**

Top 1 Toys, Zuideinde 77, 1511 GD Oostzaan. 075-684 1769

door Piet van Splunter

Schoolreisje naar Amersfoort

In 1948 kregen alle kinderen van de lagere scholen bij de troonsafstand van Wilhelmina een schriftje. In 1950 schreef Piet van Splunter, op tienjarige leeftijd, er een verslag van een schoolreisje van de Kerkbuurtschool in. Doorstrepen was niet toegestaan. Eventuele fouten werden tussen haakjes gezet.

Het schoolreisje duurde van 14 Juni tot 17 Juni. Het kostte in totaal f 12,50. We vertrokken om kwart over zeven uit de Kerkbuurt naar Amersfoort (Amsterdam), waar we met de veerpont bij Schellingwoude over gingen toen passeerden we achtereenvolgens Diemen, Weesp, 's-Graveland, (Spaanderswoud) Hilversum, Soest en omstreeks 2 uur kwamen we in de jeugdherberg Grasheuvel aan. Tussen Diemen en Hilversum hadden we veel regen.

Bij de jeugdherberg was veel bos. Toen we in de jeugdherberg aan kwamen speelden we even in 't bos, intussen waren ook kinderen uit Apeldoorn aangekomen. Om half zeven kregen we warm eten. 's Avonds deden we spelletjes en kregen thee. En om 10 uur gingen we te bed, we sliepen boven elkaar.

Donderdag

Om 7 uur moesten we opstaan 8 uur ontbijten. We gingen lopend naar het pesiebad te Amersfoort waar we gewommen hebben. 's Middags (hebben we gehandbald en gevoetbald) zijn we naar het Belgisch monument geweest.

Vrijdag

Zijn we naar de Pyramide van Austerlitz geweest, daarbij was een speeltuin. 's Middags zijn we naar het bad Woestduin te Doorn gefietst. (Zaterdag) We hebben 's avonds nog een wandeling door de bossen (gegaan) gedaan.

Zaterdag

We zijn om (tien) half elf uit Amersfoort vertrokken. We hadden brood voor de middag mee genomen. We werden verschillende keren getraceerd. Om 5 uur kwamen we te Oostzaan aan.

Het perfecte cadeau uit Oostzaan!

Bent u ook op zoek naar het perfecte cadeau voor uw familie en vrienden in Oostzaan of ver daarbuiten? De Oudheidkamer heeft dan voor u vier schitterende boeken over ons dorp:

- *Claes Compaen*
Zeerover in de Gouden Eeuw
(Alleen te verkrijgen bij de Oudheidkamer)
- *Wat ons nag te binne skoot*
Het Geïllustreerd Oostzaans Woordenboek
- *Amsterdamse Branie, Oostzaanse Melk*
De Historie van Gewone Mensen in een Ongewoon Dorp in Foto's en Verhalen

Voor alle boeken geldt:

Winkelprijs: € 14,95

Donateursprijs: € 9,95

Donateurs kunnen de boeken bij de Oudheidkamer aanschaffen op dinsdag- en donderdagmiddag op de Leliestraat 1.

De meester van Piet beoordeelde het opstel met een krul.

Naschrift redactie:

Een van de jongens uit de klas van Piet ging niet mee. Hij slaapwandelde 's nachts nog al eens. Zijn moeder vertelde aan meester Dirckx waarom hij niet mee kon. Maar de meester zag deze 'handicap' niet als bezwaar: 'Mevrouw, uw zoon slaapt naast mij. Ik bind een touwtje aan zijn en mijn teen en als hij een nachtwandeling wil maken, word ik ook meteen wakker'. Toen zij haar zoon deze oplossing vertelde, verschoot hij van kleur. Naast de meester slapen, misschien wel in hetzelfde bed? De andere jongens keten en ik geketend aan de meester? Geen denken aan. En hij liet het schoolreisje voorbij gaan. Als

Kerkebuurtschool in 1949: 01 Piet van Splunter, 02 Jacob de Haas, 03 Klaas Flens, 04 Meester Dirckx, 05 Simon Keijzer, 06 Ineke Dirckx, 07 Emmie de Haas, 08 NN, 09 Juf Janke Schuitemaker, 10 Ton Gelok, 11 Johan Abbring, 12 Joop Schaft, 13 Ko Keune, 14 Henk van Wijngaarden, 15 Arie Brugman, 16 Ada Blaauw - Schrieken, 17 Cor Busch, 18 Piet de Vries, 19 Aart Brouwer, 20 Klaas Schaft, 21 Ferry van Elsland, 22 Wil Onrust, 23 Ada Vonk - Lust, 24 Gerbrand Veen, 25 Corry Rood, 26 Rie Onrust, 27 Alie Piets, 28 Grietje Vels - Hollebeek, 29 Maartje Buijs - Taams, 30 NN, 31 Adrie Klaassebos - Bindt, 32 Klaas Band, 33 Toos Lust - Dirks, 34 Adrie Dil, 35 Reijer Band Pzjn (Karel), 36 Bertha Veen, 37 Gerard Onrust, 38 Herman Pieterse, 39 Gre Stam, 40 Wil Keijzer; Collectie A. Band

een onderwijzer in 2010 met dit voorstel zou komen, zou medialand op zijn kop staan.

De Jol,

*een uitgave van de Stichting
Oudheidkamer Oostzaan*

De Jol verschijnt tweemaal per jaar, in april en november. Een abonnement, inclusief donateurschap Oudheidkamer, kost € 9,50 per jaar (2010). Donateurs buiten Oostzaan betalen € 12,50 i.v.m. de verzendkosten van De Jol.

Redactie

Tineke Algera, Cor Lust, Ger Muijs,
Karin Vaneker, Rob Veenman (0299 –
465 660), Guurt Vleeshakker.

Samenstelling bestuur:

Piet Roels (voorzitter), Michael de Wee
(secretaris), Bonno van Dalen
(penningmeester), Tineke Algera, Cor
Lust, Ineke Slaats, Rob Veenman en
Laura Posch (p.r.).

Postadres:

Leliestraat 1
1511 ES Oostzaan
075 – 614 1532

Bank

35.05.16.200
t.n.v. Stichting Oudheidkamer Oostzaan

Website:

www.OudheidkamerOostzaan.nl
en oostzaan.geschiedenisbank-nh.nl

Secretariaat:

Leliestraat 1, 1511 ES Oostzaan

ISSN 1871-8019

© 2010 stichting Oudheidkamer Oostzaan.

Alle rechten voorbehouden. Artikelen mogen alleen overgenomen worden na schriftelijke toestemming van de stichting en met nadrukkelijke bronvermelding. De stichting probeert bij de samenstelling van De Jol zo zorgvuldig mogelijk op te treden. Mochten desondanks auteursrechten niet goed geregeld zijn, dan hopen wij dat u zo spoedig mogelijk contact opneemt met de stichting om de zaken alsnog te regelen.

De redactie behoudt zich het recht voor aangeboden artikelen redactioneel te bewerken en eventueel in te korten.

Opperdan in de vergangen taid

De Stichting Oudheidkamer Oostzaan wil de plaatselijke geschiedenis levendig houden, zorgdragen voor ons erfgoed en informatie verschaffen over de geschiedenis van onze dorpsgemeenschap: het verleden als basis voor de toekomst, opperdan in de vergangen taid.

Voor u

De Oudheidkamer Oostzaan organiseert regelmatig tentoonstellingen, verzorgt lezingen en workshops en verschaft specifieke informatie over een breed scala aan onderwerpen: van dialect tot klederdrachten, van bouwstijlen tot landbouwontwikkeling, van volksverhalen tot genealogie. En tweemaal per jaar verschijnt De Jol, het eigen blad van de Oudheidkamer.

Dankzij u

De Stichting Oudheidkamer Oostzaan is een actieve vrijwilligersorganisatie met een eigen gebouw en een beperkte subsidie. De bijdragen van de donateurs zijn dan ook van groot belang, maar u kunt de Oudheidkamer natuurlijk ook als vrijwilliger steunen.